

NUORODŲ IR BIBLIOGRAFINIO APRAŠO TAISYKLĖS

Nuorodų ir bibliografinio aprašo taisyklės

Bendrieji teksto citavimo ir nuorodų pateikimo principai

Kiekvienas teiginys, paimtas iš kito autoriaus darbo, privalo turėti nuorodą į originalų šaltinį, nesvarbu, ar tekstas cituojamas pažodžiui, ar perfrazuojamas, ar reziumuojamas. Pažodinės citatos išskiriamos kabutėmis. Praleistos cituojamų šaltinių dalys žymimos daugtaškiu tarp laužtinių skliaustų: [...]. Taip pat laužtiniuose skliaustuose kursyvu rašomi rašto darbo autoriaus intarpai į cituojamą tekstą; prie jų po brūkšnio pridedami autoriaus inicialai, pvz.: [A.B.].

Remiantis Chicago Manual of Style citavimo stiliumi (žr. https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html)“ nuorodos daromos išnašose puslapio apačioje (apie galimybes naudoti kitas nuorodų sistemas žr. skiltį „Alternatyvių nuorodų sistemų naudojimas“ apačioje). Išnašos numeruojamos ištisai, arabiškais skaitmenimis, rašomos Times New Roman šriftu, 10 dydžiu. Šaltinis, nurodomas pirmą kartą, išnašoje turi būti aprašytas pagal toliau pateiktas bibliografinio aprašo taisykles, pabaigoje nurodant puslapį(ius).

Jeigu tekstas yra rengiamas lietuvių kalba, išnašos turi būti formuojamos taip pat lietuvių kalba. Jeigu tekstas yra rengiamas anglų kalba, išnašos gali būti formuojamos anglų kalba.

Nauji tyrimai rodo, kad socialinio pasitikėjimo lygis šalyje nėra tiesiogiai susijęs su rinkiminiu aktyvumu¹.

¹ Pippa Norris, *Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism* (Cambridge: Cambridge University Press, 2002), 135-137.

Šaltinį nurodant antrą kartą pakanka nurodyti autoriaus pavardę, *knygos sutrumpintą pavadinimą arba pirmuosius 4 žodžius*, cituojamus puslapį(ius):

Norris, *Democratic Phoenix*, 148 arba Norris, *Democratic Phoenix: Reinventing Political*, 148.

Šaltinį nurodant daugiau nei 2 kartus (jei to paties autoriaus kiti darbai nėra cituojami) pakanka nurodyti pavardę ir puslapį(ius):

Norris, 151.

Jei darbe cituojami keli to paties autoriaus darbai, nurodoma autoriaus pavardė, *sutrumpinta antraštė arba pirmi 4 žodžiai* ir puslapis:

Norris, *Democratic Phoenix*, 156.

Norris, *Why American Elections*, 12.

Kelis kartus iš eilės tame pačiame puslapyje nurodant tą patį šaltinį, naudojama santrumpa *Ibid* ir, jei puslapiai skiriasi, puslapių numeriai:

Ibid, 194.

Jei daroma nuoroda į šaltinį, nurodytą kitame šaltinyje, išnašoje nurodomas ir pirminis šaltinis, ir skaitytas šaltinis:

James Coleman, *Foundations of Social Theory* (Cambridge: Harvard University Press, 1990), 302, cituota iš Robert Putnam, *Kad demokratija veiktų* (Vilnius: Margi raštai, 2001), 220.

Literatūros sąrašė nurodomas tik skaitytas šaltinis, o ne pirminis šaltinis. Netiesioginis citavimas naudojamas tik tada, jei pirminis šaltinis yra neprieinamas.

Nuorodų pateikimo principai ir pavyzdžiai

Knyga

Autoriaus vardas pavardė, *Knygos antraštė* (Leidimo vieta: Leidykla, metai), cituojamas(-i) puslapis(-iai).

Rod Hague ir Martin Harrop, *Comparative Politics and Government: An Introduction* (London: Macmillan, 1990), 20.

Jei knyga turi daugiau nei 3 autorius, nurodomas tik pirmas autorius ir lotyniška santrumpa et al.

Aleksandras Dobryninas et al., *Socialiniai pokyčiai: Lietuva, 1990-1998* (Vilnius: Garnelis, 2000), 20.

Kai yra nėra nurodyto autoriaus, bet žinoma už autorystę atsakinga institucija, vietoj vardo pavardės rašomas įstaigos pavadinimas, pvz. :

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, *2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrasis ugdymo planas* (Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015), 31.

Sudaryta knyga

Sudarytojo vardas pavardė (sud.), *Knygos antraštė* (Leidimo vieta: leidykla, metai), cituojamas(-i) puslapis(-iai).

Susan Pharr ir Robert Putnam, sud., *Disaffected Democracies: What's Troubling the Trilateral Countries?* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2000), 20.

Straipsnis knygoje/ Knygos skyrius

Autoriaus vardas pavardė, „Straipsnio/Skyriaus pavadinimas“, kn./in *Knygos antraštė*, sud./ed., Sudarytojos vardas pavardė, (Leidimo vieta: leidykla, leidimo metai), straipsnio puslapiai.

Jūratė Novagrockienė, „Lietuvos partinės sistemos raida“, kn. *Seimo rinkimai '96: trečiasis „atmetimas“*, sud. Algis Krupavičius (Vilnius: Tvermė, 1998), 321.

Straipsnis žurnale

Autoriaus vardas pavardė, „Straipsnio pavadinimas“ *Žurnalo pavadinimas*, tomas (jei yra), numeris, (leidimo metai), straipsnio puslapiai.

Kenneth Newton, „Trust, Social Capital, Civil Society, and Democracy“
International Political Science Review 22, No. 2 (2001): 201-214.

Straipsnis laikraštyje

Autoriaus vardas pavardė, „Straipsnio pavadinimas“ *Laikraščio pavadinimas* (data),
straipsnio puslapis (-iai).

Laurynas Kasčiūnas, „Lietuvos nepriklausomybė ar Europos sąjungos
diktatas?“, *Post Scriptum*, balandžio 10d., 2003, 12.

Konferencijos pranešimas (nepublikuotas)

Autoriaus vardas pavardė, „Pranešimo pavadinimas“ (pranešimas konferencijoje
Konferencijos pavadinimas, vieta (jei yra), data), puslapiai (jei yra).

Lauras Bielinis, „Komunikacinės rinkėjų pasirinkimo priklausomybės“
(pranešimas konferencijoje Porinkiminė Lietuva: politikos naujovės ir
tęstinumas, Vilnius, 2003 m. vasario 12 d.).

Publikuoti konferencijos pranešimai aprašomi kaip *Knygos dalys* arba, jei publikuoti
žurnale, kaip *Straipsniai žurnale*.

Disertacijos, diplominiai darbai ir pan.

Autoriaus vardas, pavardė, „Darbo pavadinimas“ (Darbo tipas, institucija, metai),
puslapis(iai).

Erikas Slavėnas, „Nereguliari migracija į Baltijos valstybes: saugumo aspektas“
(Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2000), 56.

Juozas Baubinas, „Valdininkų rekrutavimas ir atrankos procesas: Lietuvos
atvejis“ (Magistro darbas, Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir
politikos mokslų institutas, 1999), 13.

Teisės aktai

„Teisės akto, bylos ar kt. teisinio dokumento pavadinimas“, portalas pavadinimas, data,
kada žiūrėta (metai, mėnuo, diena), internetinė nuoroda.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, *Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017
m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų
įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo*, Vilnius, 2017 ,
https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/d9f59aa0836811e993ffd4361dd_f8976
(žiūrėta 2021 m. birželio 2 d.).

Internetinis šaltinis

Autoriaus vardas pavardė (jei yra, jei ne – nurodoma dokumentą sukūrusi organizacija), „Antraštė“, svetainės pavadinimas, data, kada paskelbta/atnaujinta/žiūrėta (metai, mėnuo, diena), internetinė nuoroda.

Morgana Danielė, „E-cigarečių draudimais nesustabdysime“, LRT, žiūrėta 2021 m. birželio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pozicija/679/1423133/morgana-daniele-e-cigareciu-draudimais-nesustabdysime>.

Straipsnis internetiniame žurnale

Vardas Pavardė, „Straipsnio antraštė: paantraštė“ *Žurnalo pavadinimas*, nr. (metai), cituojamas puslapis(iai), doi: 10.XXXX/XXXX arba internetinis adresas.

Aldona Vidžiūnienė, „1990-2000 metai: Lietuvos politinio elito formavimasis“ *Sociumas*, 19 (2000), <http://www.sociumas.lt/Lit/nr19/elite.asp>.

Socialinės medijos

Autoriaus vardas pavardė/pseudonimas (@pseudonimas), „pirmasis teksto sakinyš arba 10 žodžių“ svetainės įrašo tipas, paskelbimo/redagavimo data, internetinis adresas.

Gitanas Nausėda (@gitanasnauseda), „Ginti vaikus – tai rūpintis jų gerove“ Instagram nuotrauka, 2021 m. birželio 1d., <https://www.instagram.com/p/CPkqwLvjrut/>.

Gabrielius Landsbergis (@GLandsbergis), „Belarusian dictator Lukashenko is not satisfied with having more than 400 political prisoners.“ Twitter įrašas, 2021 m. birželio 1d., <https://twitter.com/GLandsbergis/status/1399768481344655363>.

Vaizdo įrašai

„Pavadinimas“ nufilmuota data, svetainės vaizdo įrašas, laikas, paskelbta „profilio pavadinimas“ įkėlimo data, internetinis adresas.

„Andrius Mamontovas - "O, Meile!" (live)“ nufilmuota 2002 m., Youtube vaizdo įrašas, 1:58 - 2:07, paskelbta „Andrius Mamontovas“ 2014 m. liepos 17d., https://www.youtube.com/watch?v=ovFKgQ4jlSE&ab_channel=AndriusMamontovas.

Tinklaraštis (blog)

Vardas Pavardė, „Straipsnio antraštė: paantraštė“ *Tinklaraščio pavadinimas*, nr. (jei yra) (metai (jei yra)) , cituojamas puslapis(iai) (jei yra), internetinis adresas.

Aleksanda Ketlerienė, „Pasirinkimai, nusivylimai: „galingiausio pasaulyje žmogaus“ atvira išpažintis,“ *Knygos nugarėlė*, 2020, <https://knygosnugarele.lt/2021/02/pasirinkimai-nusivylimai-galingiausio-pasaulyje-zmogaus-atvira-ispazintis/>.

Tinklalaidė (podcast)

Autoriaus vardas pavardė/pseudonimas/organizacijos pavadinimas, „Įrašo pavadinimas“ *tinklalaidės/albumo pavadinimas* (jei yra). Tinklalaidės įrašas, laikas, išleidimo data (jei yra), internetinis adresas.

LRT, „Žinios“ *Žinios*. Tinklalaidės įrašas, 0:25 - 0:45, 2020 m. kovo 2d., https://open.spotify.com/episode/5NvgKBIQTZbeHk4yfRBZi3?si=jx8wQehMRTOkDyDIZoYZxQ&utm_source=copy-link.

Johanna Maska et al., „Reflections on 2020 and Hope for 2021.“ *Pod is a Woman*. Tinklalaidės įrašas, 2020 m. gruodžio 31 d. <https://open.spotify.com/show/7uqw8Ge2EwITip4KOWBOqO?si=ocfi6vJCRI-iGhbxWIKLfA>.

Asmeninis pokalbis (Asmeniniai interviu, pokalbiai, laiškai)

Respondento vardas pavardė, interviu/pokalbis su autoriumi/laiškas autoriui, vieta (jei žinoma), interviu data.

Andrius Kubilius, interviu su autoriumi, Vilnius, 2003 rugsėjo 15d.

Ainė Ramonaitė, Facebook laiškas autoriui, 2021 gegužės 1d.

Asmeniniai interviu, pokalbiai, laiškai nurodomi išnašoje, aprašant pagal aukščiau pateikta pavyzdį, tačiau literatūros sąraše jie paprastai nėra pateikiami.

Literatūros sąrašas

Literatūros sąrašas pateikiamas teksto gale abėcėlės tvarka. Skirtingai nei išnašose, literatūros sąrašė pirmiausiai rašoma autoriaus pavardė, paskui vardas. Jei naudoto šaltinio autorių yra ne vienas, prieš vardą iškeliami tik pirmojo autoriaus pavardė, o kitų vardai ir pavardės rašomi įprastine tvarka:

Norris, Pippa. *Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Hague, Rod ir Martin Harrop. *Comparative Politics and Government: An Introduction*. London: Macmillan, 1990.

Jei daroma nuoroda į šaltinį, nurodytą kitame šaltinyje, literatūros sąrašė nurodomas tik skaitytas šaltinis, o ne pirminis šaltinis.

Asmeniniai interviu, pokalbiai, laiškai literatūros sąrašė paprastai nėra pateikiami.

Šaltiniai lotynišku šriftu pateikiami bendrame sąrašė nepriklausomai nuo kalbos, šaltiniai kirilica pateikiami sąrašo gale.

Alternatyvių nuorodų sistemų naudojimas

Esant reikalui ir gavus dėstytojo leidimą, rašto darbuose (kurso rėmuose) galima naudoti kitas socialiniuose moksluose paplitusias nuorodų sistemas, pvz., citavimą tekste pagal autoriaus ir metų sistemą, naudojant APA (American Psychological Association) arba Harvardo citavimo stilių. Tokiu atveju visame darbe būtina išlaikyti vieningą citavimo stilių ir laikytis jo taisyklių. Rašto darbuose į rašto ženklų skaičių išnašos neįskaičiuojamos, taip pat informaciją, ar įsiskaičiuoja tarpai, ar ne, dėstytojai/-ios turi nurodyti kurso programose.

Dirbtinio intelekto (DI) naudojimas

Dirbtiniu intelektu (DI) paremtos programos, tokios kaip „ChatGPT“, gali būti naudingos priemonės studijų procese, tačiau jos negali pakeisti originalaus studentų darbo. Jei dirbtinis intelektas naudojamas rašto darbams rašyti to nenurodant, pažeidžiamas akademinis sąžiningumas ir tai laikoma rimtu akademiniu nusižengimu.

Visgi kai kurie dėstytojai tam tikrais atvejais gali leisti ribotai naudoti dirbtinio intelekto įrankius, tinkamai juos cituojant. Jei, dėstytojui sutikus, rengiant atsiskaitymą naudojama dirbtinio intelekto sugeneruota medžiaga, ji turi būti aiškiai įvardyta:

Nurodomas turinio autorius, teksto sukūrimo data, programą sukūrusi organizacija, interneto svetainės adresas.

Tekstas sugeneruotas naudojant ChatGPT, 2023 m. kovo 7 d., OpenAI, <https://chat.openai.com/chat>.

Jei dirbtinio intelekto programos užklausa nebuvo įtraukta į tekstą, ją galima įtraukti į

išnašą:

ChatGPT, atsakas į „Explain how to describe populism,“ 2023 m. kovo 7 d., OpenAI, <https://chat.openai.com/chat>.

Verta pažymėti, kad Čikagos stiliaus vadovo 17-ajame leidime nepateiktos oficialios rekomendacijos dėl nuorodų į pokalbių robotus ar kitas dirbtinio intelekto formas. Cituojant svarbu patikrinti, ar nėra atnaujinimų.